

N:o 22.

Ank. till Riksd. kansli den 15 mars 1892, kl. 2 e. m.

Laguskottets utlåtande, i anledning af väckt motion om tillägg till 20 kap. 1 § ärfdabalken.

De båda första paragraferna i 20 kap. ärfdabalken äro af följande lydelse:

1 §. Fader vare sina barns rätte förmyndare: går han i annat gifte, tage nästa mödernens fränders råd i de mål, som barnens välfärd angå.

2 §. Dör fader; hafve då moder rätt att förestå sina barn och deras gods, med nästa fädernes fränders eller förmyndares råd. Går hon i annat gifte; träde från förmynderskapet; låte dock sig om barnen vårda, och hafve magt, att behålla dem i sitt hus och bröd, om hon så vill, och ej laga hinder deremot är.

I en vid 1890 års riksdag inom Andra Kammaren väckt motion anförde herr S. F. Norén, att i § i 20 kap. ärfdabalken icke syntes lemna erforderlig ledning för bedömande af rättsförhållandet mellan fader och medförmyndare, som ofta af ekonomiska skäl ställes vid faderns sida. Då 2 § ålade moder, som frånträdt förmynderskap, vård om barnen och tillade henne magt att behålla dem i sitt hus och bröd, syntes lagens mening vara, att sådan magt äfven skulle inrymmas åt fader. Emellertid hade det i flera fall inträffat, att, der fader haft medförmyndare, denne senare äfven tillvällat sig magten öfver barnen och bestämt öfver deras uppfostran och vård emot faderns uttryckliga vilja. I sådant fall stode nu fader rättslös gent emot medförmyndaren. För att förekomma dylika för det allmänna rättsmedvetandet ofta rent af upprörande fall, föreslog motionären, att Riksdagen ville besluta ett tillägg till 20 kap. 1 § ärfdabalken så lydande:

»Har fader begärt eller af annan anledning erhållit medförmyndare för sina barn, vare dock fader berättigad ensam besluta i mål, som barnens uppfostran och vård angår.»

I afgifvet utlåtande n:o 17 i anledning af berörda motion anförde dåvarande lagutskott:

»I likhet med motionären anser utskottet lagens mening vara den, att fader i regel, äfven om medförmyndare blifvit stäld vid hans sida, bibehåller rätt och pligt att närmast bestämma öfver barnens uppfostran och vård samt följaktligen också att behålla dem i sitt hus. Denna uppfattning vinner, såsom motionären jemväl erinrat, stöd deraf, att moder, äfven om hon trädt i nytt gifte och sålunda kommit under en för barnen främmande mans målmanskap, bibehåller sådan rätt, om hon så vill, och ej laga hinder deremot är; och lagutskottet finner detta så tydligt framgå af de anförda paragrafernas lydelse, att någon tvekan derom näppeligen kan uppstå.

Men visserligen kunna förhållanden inträffa, då faders rätt i detta afseende lämpligen kan och bör underkastas någon inskränkning. Uppstår i sådan händelse tvist mellan fader och medförmyndare, kan den ju hänskjutas till vederbörlig domstol. Med afseende å den pröfning, som då tillkommer domstolen, är det vida bättre att lagen, såsom nu är fallet, endast uppställer en i allmänna ordalag hållen regel, som lemnar domstolen tillfälle att taga behörig hänsyn till de särskilda omständigheterna, än om domstolen skulle vara bunden af så deltaljerade föreskrifter som de af motionären föreslagna. Finner domstolen, att medförmyndaren gjort obehörigt intrång på faderns rätt såsom barnens naturlige förmyndare, kan domstolen på faderns anmälan entlediga medförmyndaren och förordna en annan.

Det förhållande, som i motionen afses, är i sjelfva verket af en så ömtålig natur, att lagstiftaren endast med den yttersta varsamhet bör ingripa deruti. Äfven må erinras om svårigheten att, på sätt motionären försökt, uppdraga en bestämd gräns mellan å ena sidan mål, som angå barnens uppfostran och vård, samt å andra sidan vården af deras ekonomiska angelägenheter. Om t. ex. fadern ville på barnens egen bekostnad gifva dem en dyrbarare uppfostran än deras ekonomiska ställning medgäfv, och i anledning häraf tvist uppstode mellan fader och medförmyndare, så skulle det af motionären föreslagna tillägget till 1 § icke gifva bättre ledning för afgörandet af tvisten än nu gällande bestämmelser».

På sålunda anförda skäl afstyrkte utskottet bifall till berörda motion, och båda kamrarne, Andra Kamraren efter ett kort yttrande af motionären, biföllo nämnda hemställan.

Frågan om rättsförhållandet mellan fader och medförmyndare har vid innevarande riksdag å nyo bragts å bane genom en inom Andra Kam-maren väckt motion, n:o 58, deri herr *L. F. Odell* — efter en kortfattad redogörelse för innehållet af förenämnda motion och lagutskottets ofvan anförda utlåtande samt under förklarande att ett tillägg till ifrågavarande lagrum af det innehåll, motionären vid 1890 års riksdag påyrkat, vore af nöden, särskildt med hänsyn till den af utskottet i dess berörda utlåtande framhållna ömtåliga och grannliga naturen af det rättsförhållande, som här vore i fråga — framstält enahanda förslag angående tillägg till 20 kap. 1 § ärfdabalken, som innehölls i ofvan omförmälda motion.

Utskottet anser hvad detsamma vid 1890 års riksdag i förevarande ämne anförde fortfarande innebära fullgiltiga skäl för obehöfligheten af en lagstiftningsåtgärd i motionens syfte, och vill tillika anmärka, att tillvaron af en bestämmelse sådan som den nu å nyo föreslagna kunde komma att verka rent af skadligt, i det att medförmyndare, som måhända blifvit till-satt jemväl med hänsyn till faders bristande förmåga att rätt handhafva sina barns uppfostran, derigenom skulle utestängas från utöfning af en viktig del af sitt förmyndarevärf. De fall af slitningar i förevarande af-seende, som få antagas hafva föranledt motionärens och hans föregångares framställningar i ämnet, torde ock dess bättre vara alltför sällsynta för att en lagstiftningsåtgärd af ifrågasatt innehåll, derest densamma eljest finnes lämplig, må kunna anses vara af något verkligt behof påkallad.

Utskottet hemställer följaktligen,

att herr Odells ifrågavarande motion icke må af
Riksdagen bifallas.

Stockholm den 15 mars 1892.

På lagutskottets vägnar:

AXEL BERGSTRÖM.
